

4

TERAS

KAJIAN SEPARUH PENGGAL RANCANGAN MALAYSIA KESEMBILAN, 2006-2010

MENINGKATKAN TAHAP DAN KEMAMPUAN KUALITI HIDUP

MENINGKATKAN TAHAP DAN KEMAMPUAN KUALITI HIDUP

I. PENDAHULUAN

Rancangan Malaysia Kesembilan (RMKe-9) memberi penekanan supaya pertumbuhan ekonomi negara perlu disertai dengan peningkatan kualiti hidup seluruh rakyat Malaysia. Bagi mencapai matlamat ini, RMKe-9 telah merangka pelbagai strategi untuk memastikan akses yang lebih baik kepada penjagaan kesihatan, kemudahan dan perumahan, memperluas jaringan jalan raya ke kawasan luar bandar, menyediakan pengangkutan awam yang lebih baik dan meningkatkan keselamatan jalan raya. Langkah juga diambil untuk memastikan persekitaran yang selamat dan terjamin bagi rakyat. Berikutan cabaran daripada kepesatan pembangunan sosioekonomi dan kesannya kepada keluarga, pelbagai program dilaksana untuk meningkatkan kesejahteraan dan membina masyarakat yang lebih penyayang termasuk memperkasa wanita, melindungi kanak-kanak dan meningkatkan peranan belia dalam masyarakat. Aktiviti sukan dan rekreasi dipertingkatkan bagi menarik lebih ramai rakyat Malaysia mengamalkan gaya hidup sihat serta mencapai kecemerlangan dalam sukan di peringkat kebangsaan dan antarabangsa. Di samping itu, langkah juga diambil untuk meningkatkan peranan kebudayaan, kesenian dan warisan bagi memperkukuh identiti dan perpaduan nasional. RMKe-9 juga menyedari kepentingan pengurusan alam sekitar dan sumber asli secara holistik dan bersepadu dalam membantu meningkatkan kualiti hidup.

Dalam tempoh akhir Rancangan, penekanan yang lebih besar akan diberi kepada meningkatkan kualiti hidup rakyat melalui peningkatan akses serta penambahbaikan kualiti penjagaan kesihatan dan kemudahan sosial yang lain. Tumpuan akan diberi kepada penyediaan rumah yang mencukupi, berkualiti, mampu dibeli atau disewa serta memperluas bekalan elektrik dan air di kawasan luar bandar serta untuk golongan miskin di bandar. Rangkaian kemudahan pengangkutan yang lebih meluas akan disediakan untuk menyepadukan kawasan bandar dan luar bandar. Penyediaan kemudahan pengangkutan ini akan meningkatkan akses penduduk luar bandar kepada pasaran dan perkhidmatan perbandaran. Pembangunan sistem pengangkutan awam bersepadu akan mewujudkan perkhidmatan yang cekap. Keselamatan awam akan dipertingkat dengan menambah kapasiti dan keupayaan pasukan polis serta penglibatan masyarakat yang lebih besar. Program yang strategik akan dilaksana untuk memperkukuh institusi kekeluargaan bagi menghadapi cabaran urbanisasi dan gaya hidup moden. Aktiviti sukan dan rekreasi akan terus dipertingkatkan untuk menggalak masyarakat Malaysia yang sihat dan aktif serta mencapai kecemerlangan dalam sukan. Penekanan yang lebih akan diberi terhadap penghayatan budaya, seni dan warisan kebangsaan. Langkah juga akan diambil untuk melindungi alam sekitar dan memastikan kemampuan penggunaan sumber asli termasuk memberi keutamaan kepada kepentingan alam sekitar dalam rancangan pembangunan.

II. PENCAPAIAN UTAMA, 2006-2007

Usaha bersepadu telah diambil untuk memenuhi keperluan hakiki bagi meningkatkan kualiti hidup. Ini termasuk pelaksanaan pelbagai inisiatif dan projek ke arah mempertingkatkan akses dan kualiti penjagaan kesihatan serta kemudahan asas, menyediakan perumahan yang mampu dimiliki dan perkhidmatan bandar yang lebih

baik, mewujudkan persekitaran yang sihat dan selamat, meningkatkan kemudahan pengangkutan, dan mempromosi pengurusan sumber yang mampan. Inisiatif ini menyumbang ke arah mempertingkatkan kesejahteraan masyarakat. Di samping itu, kestabilan sosial dikekalkan dalam persekitaran masyarakat penyayang yang terus menikmati keamanan, keselamatan dan keharmonian. Output bagi pelbagai inisiatif adalah seperti ditunjukkan dalam Kotak 4-1.

Kotak 4-1
Pencapaian Utama, 2006-2007

Komitmen	Output
Kesihatan	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Memperluas perkhidmatan penjagaan primer ▪ Meningkatkan promosi kesihatan dan aktiviti pendidikan ▪ Melaksana dan mengukuhkan penyediaan penjagaan sekunder dan tertiar ▪ Mengambil kira keperluan kesihatan bagi kumpulan sasaran ▪ Memenuhi keperluan sumber manusia di sektor perubatan 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 34 klinik kesihatan dan 72 klinik desa dibina, menjadikan jumlah klinik kesihatan sebanyak 824 dan klinik desa 2,073 ▪ Portal <i>MyHealth</i> dilancarkan sebagai saluran pendidikan kesihatan berasaskan Internet. Saringan dan pengesanan awal faktor risiko diintegrasikan dalam perkhidmatan yang disediakan di klinik kesihatan ▪ 21 hospital siap dibina, menjadikan jumlah keseluruhan sebanyak 130, manakala 61 hospital menyediakan penjagaan sekunder dan perkhidmatan tertiar disediakan mengikut wilayah ▪ Penjagaan kesihatan untuk warga emas disediakan di 600 klinik atau 73% daripada jumlah klinik, manakala penjagaan kesihatan untuk kanak-kanak berasaskan keperluan khas disediakan di 214 klinik atau 26% daripada jumlah klinik ▪ Jumlah doktor meningkat daripada 15,421 pada tahun 2005 kepada 18,140 pada tahun 2007. Jumlah pakar meningkat daripada 2,014 pada tahun 2005 kepada 2,413 pada tahun 2007
Perumahan dan Perkhidmatan Bandar	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Membina rumah kos rendah ▪ Meningkatkan keupayaan pengurusan pihak berkuasa tempatan (PBT) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 32,000 unit rumah kos rendah dibina ▪ 3,702 unit rumah dibina di bawah Program Perumahan Rakyat (PPR) Dimiliki dengan subsidi Kerajaan berjumlah RM129.6 juta ▪ e-PBT, pusat setempat dan sistem penggredan PBT dilaksana

Komitmen	Output																
Pembangunan Keluarga																	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Memperkukuh institusi kekeluargaan ▪ Melindungi dan meningkatkan kebajikan kanak-kanak ▪ Membangunkan belia yang dinamik ▪ Meningkatkan status dan kesejahteraan wanita ▪ Meningkatkan penglibatan orang kurang upaya (OKU) dalam masyarakat ▪ Menggalak warga emas yang lebih aktif dan produktif 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 4,000 peserta mendapat manfaat daripada program pembangunan keluarga termasuk SMARTSTART dan Keluarga@Kerja ▪ 11,000 kanak-kanak mendapat manfaat daripada perkhidmatan sokongan krisis dan pendidikan, aktiviti pembangunan kanak-kanak dan kem motivasi ▪ 13,000 kanak-kanak mendapat manfaat daripada 103 program yang dijalankan oleh jawatankuasa kebajikan kanak-kanak ▪ 90,100 belia mendapat manfaat daripada program <i>Youth to Youth</i> ▪ 738,000 belia mendapat manfaat daripada program Rakan Muda ▪ 195,000 belia mendapat manfaat daripada Program Latihan Khidmat Negara (PLKN) ▪ Akta Belia Negara digubal pada tahun 2007 bagi menggalak dan melancarkan pembangunan belia ▪ Institut Penyelidikan Pembangunan Belia Malaysia ditubuh untuk menjalankan kajian mengenai isu berkaitan belia ▪ 11,000 wanita menyertai latihan dalam kemahiran teknologi maklumat dan komunikasi (ICT) dan kraf tangan ▪ 420 orang ibu tunggal dilatih di bawah program Inkubator Kemahiran Ibu Tunggal (I-KIT) ▪ 66 pusat pemulihan dibina, menjadikan jumlah keseluruhan 379 pusat ▪ Akta Orang Kurang Upaya dan dasar negara untuk OKU digubal pada tahun 2007 ▪ Pangkalan data pendaftaran OKU dibangunkan ▪ 35 Unit Khidmat Penyayang bergerak disediakan ▪ 3 pusat jagaan harian dibina, menjadikan jumlah keseluruhan 19 pusat ▪ Pelaksanaan program pembelajaran sepanjang hayat 																
Bekalan Elektrik																	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Memperluas liputan elektrik luar bandar¹ 	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th></th> <th style="text-align: center;">2005</th> <th style="text-align: center;">2007</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Semenanjung Malaysia</td> <td style="text-align: center;">98.6%</td> <td style="text-align: center;">98.7%</td> </tr> <tr> <td>Sabah</td> <td style="text-align: center;">72.7%</td> <td style="text-align: center;">74.7%</td> </tr> <tr> <td>Sarawak</td> <td style="text-align: center;">80.8%</td> <td style="text-align: center;">84.1%</td> </tr> <tr> <td>Malaysia</td> <td style="text-align: center;">92.9%</td> <td style="text-align: center;">93.5%</td> </tr> </tbody> </table> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Program bekalan elektrik luar bandar telah memberi manfaat kepada 18,300 unit rumah di Malaysia yang merangkumi 4,900 unit rumah di Semenanjung Malaysia, 5,600 di Sabah dan 7,800 di Sarawak 			2005	2007	Semenanjung Malaysia	98.6%	98.7%	Sabah	72.7%	74.7%	Sarawak	80.8%	84.1%	Malaysia	92.9%	93.5%
	2005	2007															
Semenanjung Malaysia	98.6%	98.7%															
Sabah	72.7%	74.7%															
Sarawak	80.8%	84.1%															
Malaysia	92.9%	93.5%															

¹ Merujuk kepada unit rumah luar bandar yang menerima bekalan elektrik sebagai peratus keseluruhan unit rumah luar bandar. Angka ini dikira berasaskan Data Banci 2000 tidak termasuk unit rumah yang menggunakan unit penjanaan persendirian.

Komitmen	Output																
<i>Bekalan Air</i>																	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Memperluas liputan bekalan air luar bandar 	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2005</th> <th>2007</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Semenanjung Malaysia</td> <td>92.0%</td> <td>93.6%</td> </tr> <tr> <td>Sabah</td> <td>61.0%</td> <td>65.0%</td> </tr> <tr> <td>Sarawak</td> <td>92.0%</td> <td>92.0%</td> </tr> <tr> <td>Malaysia</td> <td>92.9%</td> <td>93.0%</td> </tr> </tbody> </table>		2005	2007	Semenanjung Malaysia	92.0%	93.6%	Sabah	61.0%	65.0%	Sarawak	92.0%	92.0%	Malaysia	92.9%	93.0%	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Program Bekalan Air Luar Bandar (BALB) memberi manfaat kepada 117,465 isi rumah di Semenanjung Malaysia, 50,925 di Sabah dan 9,370 di Sarawak
	2005	2007															
Semenanjung Malaysia	92.0%	93.6%															
Sabah	61.0%	65.0%															
Sarawak	92.0%	92.0%															
Malaysia	92.9%	93.0%															
<i>Pembetulan</i>																	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Memperluas perkhidmatan pembetulan 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Perkhidmatan diperluas kepada 650,000 penduduk setara (PE) ▪ 308 loji rawatan pembetulan kecil diperbaiki dan dinaik taraf 																
<i>Alam Sekitar</i>																	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Meningkatkan kualiti udara ▪ Meningkatkan kualiti air sungai ▪ Menguruskan bahan toksik dan berbahaya ▪ Melindungi spesies flora dan fauna liar yang terancam ▪ Pengurusan banjir 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Peraturan-Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Kawalan Kandungan Petrol dan Diesel) 2007 diwartakan pada 1 April 2007 bagi meningkatkan kualiti bahan api ▪ 91 daripada 143 lembangan sungai dikategorikan sebagai bersih pada tahun 2007 berbanding 80 pada tahun 2005 ▪ Akta Kualiti Alam Sekeliling 1974 telah dipinda bagi membolehkan hukuman penjara mandatori atas kesalahan pelupusan sisa berjadual secara haram dan memastikan ketua pegawai eksekutif bertanggungjawab ke atas kesalahan yang dilakukan oleh syarikatnya ▪ Akta Perdagangan Antarabangsa mengenai Spesies Terancam 2008 (Akta 686) diwartakan untuk mengawal perdagangan antarabangsa bagi spesies flora dan fauna liar yang terancam ▪ Kajian Pengurusan Lembangan Sungai Kedah disiapkan pada tahun 2007 dan Enakmen Sumber Air Kedah diwartakan ▪ Terowong SMART mula beroperasi pada tahun 2007 																

Komitmen	Output
<i>Jalan Raya</i>	
<ul style="list-style-type: none"> Membina jalan raya bagi menghubungkan kawasan penempatan semula ke kawasan perindustrian luar bandar dan ladang terutama di Sabah dan Sarawak Melaksana program keselamatan jalan raya 	<ul style="list-style-type: none"> 317 km jalan dibina/dinaik taraf termasuk 98 km di Sabah dan 60 km di Sarawak 988 kawasan yang sering berlaku kemalangan dibaik pulih Kadar kemalangan maut di jalan raya berkurang daripada 4.2 setiap 10,000 kenderaan berdaftar pada tahun 2005 kepada 3.7 pada tahun 2007
<i>Pengangkutan Bandar</i>	
<ul style="list-style-type: none"> Meningkatkan kecekapan dan keandalan perkhidmatan pengangkutan bandar 	<ul style="list-style-type: none"> Stesen Kepong Sentral siap dibina dan 29 stesen Komuter dinaik taraf Purata penumpang harian bagi perkhidmatan kereta api di bandar meningkat daripada 438,055 pada tahun 2005 kepada 478,300 pada tahun 2007 Perkhidmatan Bas Rapid Penang di Pulau Pinang dimulakan pada bulan Julai 2007
<i>Pengangkutan Udara</i>	
<ul style="list-style-type: none"> Meningkatkan kapasiti dan kemudahan lapangan terbang 	<ul style="list-style-type: none"> Sebuah lapangan terbang dinaik taraf dan sebuah terminal penerbangan tambang murah dibina Jumlah penumpang meningkat sebanyak 8.6% daripada 42.8 juta pada tahun 2005 kepada 46.5 juta pada tahun 2007
<i>Pengangkutan Kereta Api</i>	
<ul style="list-style-type: none"> Mempertingkatkan liputan rangkaian/akses 	<ul style="list-style-type: none"> Projek landasan kereta api berkembar elektrik Rawang-Ipoh siap pada tahun 2007 Stesen Tampin dan Jerantut dibaik pulih dan dinaik taraf
<i>Keselamatan Awam</i>	
<ul style="list-style-type: none"> Meningkatkan keselamatan awam 	<ul style="list-style-type: none"> Tambahan 5,202 anggota polis telah diambil pada tahun 2006 dan 5,342 pada tahun 2007 162 balai polis baru diwujudkan di premis persendirian terutama di Johor, Pulau Pinang, Selangor dan Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur
<i>Kebudayaan, Kesenian dan Warisan</i>	
<ul style="list-style-type: none"> Menyemai nilai-nilai budaya Memperkukuh kebudayaan, kesenian dan warisan 	<ul style="list-style-type: none"> 300,000 orang mendapat manfaat daripada 8 kempen budi bahasa dan nilai-nilai murni di seluruh negara 600,000 orang mendapat manfaat daripada 3,215 aktiviti kebudayaan dan kesenian 569 tenaga pengajar kebudayaan dan kesenian menerima latihan lanjutan 134 projek pemuliharaan dilaksanakan

Komitmen	Output
<i>Sukan</i>	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Menggalak gaya hidup aktif dan sihat melalui sukan dan rekreasi ▪ Membangunkan budaya kesukanan 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 juta orang mendapat manfaat daripada 800 program aerobik dan kecergasan yang dijalankan di seluruh negara ▪ 640,000 orang mendapat manfaat daripada 1,623 program sukan dan rekreasi ▪ 2,737 persatuan sukan diberi bantuan kewangan dan bantuan lain

III. MELANGKAH KE HADAPAN, 2008-2010

Kesihatan

Mengekal dan meningkatkan status kesihatan rakyat Malaysia merupakan komponen penting pembangunan negara. Penyediaan perkhidmatan penjagaan kesihatan akan terus diintegrasikan dan kualiti penjagaan dipertingkatkan ke arah mencapai masyarakat yang lebih sihat. Penyampaian penjagaan kesihatan akan diperkukuh pada peringkat primer, sekunder dan tertiar. Tumpuan akan diberi terhadap perubahan corak penyakit, jurang perkhidmatan antara bandar dengan luar bandar serta memenuhi harapan rakyat yang semakin meningkat.

Penjagaan kesihatan primer akan terus menjadi teras sistem penjagaan kesihatan. Walaupun status kesihatan penduduk secara keseluruhannya meningkat, beberapa cabaran baru telah wujud. Penyakit berjangkit seperti Virus Kurang Daya Tahan/Sindrom Kurang Daya Tahan (HIV/AIDS) meningkat sementara malaria dan tibi muncul semula. Penyakit tidak

berjangkit seperti penyakit kardiovaskular, kanser, diabetes dan gangguan mental juga meningkat. Memandangkan penyakit tidak berjangkit boleh dikawal, pelaburan yang besar akan dibuat ke atas promosi kesihatan, pendidikan dan amalan gaya hidup sihat. Ini termasuk mempromosi aktiviti fizikal dan memperluas konsep gaya hidup sihat di sekolah dan tempat kerja. Pencegahan dan program kawalan HIV/AIDS akan diperkukuh, antara lain, dengan meningkatkan kerjasama dengan pertubuhan bukan kerajaan (NGO) untuk menyediakan penjagaan dan sokongan kepada mereka yang dijangkiti dan yang menerima kesan akibat penyakit tersebut. Perkhidmatan pencegahan klinikal termasuk saringan serta pengesanan awal dan pengurusan pencegahan faktor berisiko akan disediakan di semua klinik kesihatan.

Penyampaian penjagaan kesihatan yang mampu diperolehi dan senang diakses akan memberi tumpuan kepada meningkatkan integrasi di semua peringkat penjagaan menerusi kerjasama yang lebih mantap antara sektor awam dan swasta serta menjadikan perkhidmatan

lebih berorientasikan pesakit. Kemudahan sedia ada akan dinaik taraf dan yang baru akan dibina serta dilengkapi dengan peralatan diagnostik moden untuk menyediakan penjagaan kesihatan yang berkualiti dalam persekitaran yang lebih kondusif. Penyediaan penjagaan kesihatan kepada kumpulan yang kurang mendapat akses seperti Orang Asli dan kumpulan minoriti di kawasan pedalaman Sabah dan Sarawak akan dipertingkatkan. Lebih banyak klinik bergerak termasuk perkhidmatan doktor udara akan disediakan untuk kawasan terpencil. Respons dan pengawasan kesihatan akan terus diperkukuh untuk mencegah dan meminimumkan kesan penularan penyakit dan bencana. Penyampaian rawatan prahospital, kecemasan dan perkhidmatan penjagaan ambulatori akan dinaik taraf bagi mengurangkan bilangan kemasukan ke wad dan tempoh rawatan di hospital. Perawatan di rumah akan diperluas melalui kumpulan pelbagai disiplin yang berkeupayaan menyediakan nasihat farmaseutikal serta penjagaan paliatif dan pemulihan. Perkhidmatan teleperundingan akan diperluas ke seluruh negara dan portal *MyHealth* dipertingkatkan untuk membolehkan penilaian risiko kesihatan secara interaktif.

Perkhidmatan penjagaan sekunder dan tertiar yang memberi fokus kepada penyembuhan dan pemulihan akan terus dipertingkatkan. Jaringan penjagaan klinikal, pusat kecemerlangan dan perkhidmatan penjagaan tertiar di peringkat wilayah akan diperluas untuk meningkatkan

akses. Penyepaduan perubatan tradisional dan komplementari (TCM) dalam sistem penyampaian kesihatan akan ditumpukan kepada penggunaan kaedah dan amalan seperti pengurusan kesakitan, pemakanan dan pemulihan. Penyelidikan kesihatan akan membantu dalam membuat keputusan berasaskan bukti dan meningkatkan pencapaian kesihatan. Senarai daftar pesakit diabetes, darah tinggi, penyakit mental dan kecederaan akan dibangunkan bagi membolehkan penyelidikan dilaksanakan untuk menyediakan asas intervensi yang luas bagi mengawal dan mencegah penyakit tersebut. Jaminan kualiti akan dipertingkatkan untuk menambah baik kualiti penjagaan dan memastikan keselamatan pesakit.

Cabaran utama sektor kesihatan adalah memastikan personel kesihatan yang mencukupi di sektor awam. Walaupun nisbah profesional kesihatan kepada penduduk bertambah baik, perbezaan nisbah masih wujud. Memandangkan sumber manusia merupakan komponen utama dalam sistem penyampaian kesihatan, keupayaan profesional kesihatan akan terus dipertingkatkan seiring dengan kemajuan kesihatan terkini untuk memenuhi perubahan keperluan kesihatan penduduk. Inisiatif untuk mengatasi kekurangan personel akan meliputi pertambahan pengambilan pelajar ke institusi pengajian tinggi dan penurunan kuasa bagi penempatan personel. Pakej faedah baru untuk mengekalkan personel terlatih di sektor awam akan dipertimbang.

Penjagaan kesihatan yang mampu diperolehi dan berkualiti...

Jadual 4-1

Nisbah Personel Kesihatan Kepada Penduduk, 2005 dan 2007

Kategori Personel	Bilangan		Nisbah kepada Penduduk	
	2005	2007	2005	2007
Doktor ¹	20,105	23,738	1 : 1,300	1 : 1,145
Doktor Gigi ¹	2,751	3,163	1 : 9,497	1 : 8,586
Ahli Farmasi ¹	4,012	5,730	1 : 6,512	1 : 4,742
Jururawat ¹	44,120	48,196	1 : 592	1 : 556
Pembantu Perubatan ¹	6,709	7,948	1 : 3,894	1 : 3,419
Juruteknik Pergigian ²	655	684	1 : 39,889	1 : 39,728
Pembantu Pembedahan Pergigian ²	2,355	2,632	1 : 11,094	1 : 10,324
Jururawat Masyarakat ²	15,618	16,883	1 : 1,673	1 : 1,610
Jururawat Pergigian ²	2,071	2,319	1 : 12,616	1 : 11,718
Jurupulih Carakerja ²	301	405	1 : 86,802	1 : 67,096
Jurupulih Anggota ²	468	576	1 : 55,828	1 : 47,177
Juru X-ray ²	1,156	1,375	1 : 22,602	1 : 19,763
Juruteknologi Makmal Perubatan ²	3,302	3,684	1 : 7,913	1 : 7,376

Nota: ¹ Termasuk sektor awam dan swasta.

² Merujuk kepada nisbah Kementerian Kesihatan Malaysia.

Kerjasama antara penyedia penjagaan kesihatan di sektor awam dan swasta akan diperkukuh bagi menjamin penggunaan sumber secara optimum. Penyumberan luar perkhidmatan, penyewaan kemudahan kesihatan awam kepada pengamal swasta dan kerjasama dengan institusi perubatan swasta dalam melatih personel perubatan dan kesihatan bersekutu akan terus dilaksanakan. Penyedia swasta akan digalakkan untuk memberi penekanan kepada pencegahan penyakit dan promosi kesihatan.

Peningkatan permintaan yang berterusan untuk perkhidmatan kesihatan yang lebih baik dan perubahan corak penyakit menyumbang kepada peningkatan kos penjagaan kesihatan. Sehubungan ini,

Kerajaan akan mengkaji opsyen untuk menangani peningkatan kos penjagaan kesihatan bagi memastikan penjagaan kesihatan boleh diakses, mampu diperolehi dan sesuai dengan keperluan penduduk. Usaha ini akan menyumbang ke arah mencapai taraf kesihatan yang lebih baik untuk semua.

Perumahan dan Perkhidmatan Bandar

Program perumahan sektor awam akan terus memberi tumpuan kepada penyediaan rumah yang mencukupi, berkualiti dan mampu dibeli atau disewa kepada semua rakyat terutamanya golongan berpendapatan rendah dan sederhana rendah. Pelaksanaan program

perumahan kos rendah akan dipercepat dengan pembinaan 18,500 unit rumah di bawah skim PPR Disewa. Di samping itu, sebanyak 12,300 unit di bawah program Rumah Mampu Milik akan dibina menjelang tahun 2010. Usaha akan terus diambil untuk menyediakan kawasan perumahan kos rendah dengan kemudahan dan keselesaan yang mencukupi bagi memastikan persekitaran tempat tinggal yang selesa. Bagi rumah panjang di Sabah dan Sarawak, skim PPR akan disesuaikan untuk menghasilkan reka bentuk rumah yang sesuai dengan mengambil kira amalan pemilikan rumah sedia ada. Langkah juga akan diambil untuk menggalakkan pemilikan rumah dengan memperluas skim sewa-beli. Pengenalpastian pemohon yang layak untuk memiliki atau menyewa rumah kos rendah akan dipertingkatkan melalui penyepaduan pangkalan data pendaftaran dan pengagihan rumah kos rendah di peringkat Persekutuan dan negeri. Usaha akan terus diambil untuk menggalak penggunaan Sistem Binaan Berindustri (IBS) dalam pembinaan rumah yang mampu dimiliki.

Proses pempandaran yang pesat terus meningkatkan permintaan terhadap perumahan, kemudahan awam dan infrastruktur yang memberikan cabaran kepada PBT. Sehubungan ini, PBT perlu berubah daripada penyediaan perkhidmatan secara rutin dan menambah baik penyampaian perkhidmatan yang diperlukan. Langkah akan terus diambil untuk memperkukuh keupayaan dan kemampuan pengurusan PBT. Memandangkan penglibatan masyarakat adalah penting untuk memastikan tadbir urus yang baik di peringkat kerajaan tempatan, kerjasama antara PBT dengan masyarakat akan terus digalag termasuk melalui program *Local Agenda 21*.

Dengan berkuatkuasanya Akta Pengurusan Sisa Pepejal dan Pembersihan Awam dan Akta Perbadanan Pengurusan Sisa Pepejal dan Pembersihan Awam, antara lain, akan membolehkan Kerajaan melaksana skim kutipan, pengangkutan dan pelupusan sisa pepejal secara lebih kos efektif dan cekap. Program dan aktiviti akan dipergiat bagi menutup tapak pelupusan atau menaik taraf kepada tapak pelupusan sanitari. Di samping itu, pengurusan sisa pepejal akan dipertingkatkan melalui teknologi *material recovery* dan penekanan akan diberi kepada pelaksanaan konsep *waste to wealth* termasuk peluasan skim pengurangan sisa pepejal dan kitar semula. Insentif tambahan untuk menggalakkan pengurangan sisa pepejal dan aktiviti kitar semula akan diperkenal.

Bekalan Elektrik

Akses kepada bekalan elektrik, terutama kawasan luar bandar di Sabah dan Sarawak akan diperluas bagi meningkatkan kualiti hidup masyarakat luar bandar. Kos membekalkan elektrik ke kawasan luar bandar yang semakin meningkat akan ditangani dengan penggunaan kaedah yang berkesan kos, seperti hibrid solar, hidro-mikro dan turbin angin-mikro. Bagi membolehkan perancangan program dan penilaian pencapaian yang lebih baik, pangkalan data masyarakat luar bandar akan diperkemas. Mekanisme pelaksanaan dan pemantauan akan diperkukuh lagi bagi mempercepat usaha membekal elektrik ke kawasan luar bandar. Penglibatan masyarakat akan juga dipertingkatkan bagi memastikan pelaksanaan program tersebut yang berterusan. Menjelang akhir tempoh Rancangan, liputan elektrik luar bandar di Sabah dijangka meningkat kepada 82.6% manakala Sarawak 93.2%.

Bekalan Air dan Pembedungan

Liputan bekalan air di luar bandar akan diperluas dengan pelaksanaan lebih banyak sistem aliran graviti, telaga tiub dan sistem penuaian air hujan melalui program BALB. Liputan bekalan air luar bandar dijangka meningkat kepada 70% di Sabah dan 95% di Sarawak. Perkhidmatan bekalan air akan memberi tumpuan kepada usaha memperluas dan menaik taraf sistem bekalan air serta melaksanakan program membaiki pulih untuk mengurangkan air tidak terhasil. Penekanan juga akan diberi kepada usaha meningkatkan kualiti air bagi memenuhi piawaian antarabangsa. Selaras dengan penstrukturan semula industri perkhidmatan air, pengkorporatan bagi negeri-negeri yang belum melaksanakannya iaitu Kedah, Pahang, Perak, Perlis dan WP Labuan akan diteruskan, manakala penubuhan badan kawal selia air negeri akan dipercepatkan.

Sistem pembedungan di kawasan yang mempunyai kepadatan penduduk yang tinggi terutama di Lembah Klang akan diperbaiki bagi meningkatkan lagi tahap kesihatan awam, melindungi alam sekitar dan mengurangkan pencemaran air. Keutamaan akan diberi kepada usaha merasionalisasi dan memusatkan rangkaian pembedungan serta menaik taraf loji rawatan. Pelaksanaan sistem bil bersama oleh Suruhanjaya Perkhidmatan Air Negara (SPAN) akan dilaksanakan ke arah memperbaiki kutipan bil perkhidmatan pembedungan.

Sistem Pengangkutan dan Keselamatan Jalan Raya

Rangkaian jalan raya luar bandar akan terus diperluas bagi meningkatkan liputan yang masih tidak mencukupi terutama di Sabah dan Sarawak. Kajian sedang

dijalankan untuk mengenal pasti keperluan jalan raya tambahan bagi memperluas rangkaian jalan raya dan meningkatkan akses di dua negeri tersebut. Pada masa yang sama, jalan raya lain yang akan dibina termasuk Lebuhraya Pantai Timur Fasa II dari Kuantan ke Kuala Terengganu dan Lebuhraya Senai-Desaru.

Kesesakan lalu lintas terus menjadi masalah utama di bandar besar dan pusat bandar. Kapasiti jalan raya sedia ada yang tidak dapat menampung peningkatan penggunaan kenderaan persendirian serta perkhidmatan pengangkutan awam yang tidak mencukupi akan ditangani secara sistematik. Usaha akan diambil termasuk memperluas liputan sistem rel transit bandar dan membina lebih banyak terminal pengangkutan bersepadu serta meningkatkan kecekapan perkhidmatan Komuter, bas dan teksi bagi mencapai sasaran penggunaan kenderaan persendirian berbanding pengangkutan awam pada nisbah 70:30 menjelang tahun 2010, khususnya di Lembah Klang. Pembangunan pelbagai infrastruktur pengangkutan juga akan mengambil kira keperluan meningkatkan akses dan keselesaan kepada OKU. Suruhanjaya pengangkutan awam akan ditubuhkan bagi merancang dan menyelaras semua program dan inisiatif pembangunan sektor pengangkutan awam. Suruhanjaya tersebut juga bertanggungjawab untuk mengawal selia dan membangunkan sistem pengangkutan awam yang lebih cekap dan bersepadu.

Liputan perkhidmatan Komuter akan diperluas setelah projek landasan kereta api berkembar elektrik Sentul-Batu Caves siap dibina. Projek ini dijangka akan memberi faedah kepada 8,800 pengguna Komuter sehari. Jajaran landasan transit aliran ringan laluan Kelana Jaya akan disambung dari Kelana Jaya ke Putra

Sistem pengangkutan awam bersepadu...

Heights manakala laluan Ampang dari Sri Petaling ke Putra Heights. Kedua-dua jajaran tersebut akan dihubungkan di stesen pertukaran di Putra Heights.

Kemalangan dan kematian di jalan raya masih tinggi walaupun kempen keselamatan jalan raya lebih giat dilaksanakan. Pelbagai langkah akan diambil bagi mengurangkan kadar kematian di jalan raya daripada 3.7 bagi setiap 10,000 kenderaan pada tahun 2007 kepada 3.0 menjelang tahun 2010. Ini termasuk membaik pulih kawasan yang sering berlaku kemalangan dan meningkatkan ciri-ciri keselamatan jalan raya.

Pertumbuhan perkhidmatan udara tambang murah telah meningkatkan peluang perjalanan udara dan mempergiat perjalanan udara dalam negara. Projek menaik taraf terminal penerbangan tambang murah di Lapangan Terbang Antarabangsa KL akan meningkatkan kapasiti terminal tersebut dan kecekapan perkhidmatan udara tambang murah. Perkhidmatan pengangkutan udara luar bandar akan diperluas untuk meningkatkan akses kepada penduduk di kawasan pedalaman di Sabah dan Sarawak. Usaha menaik taraf terminal penerbangan tambang murah akan meningkatkan akses kepada perkhidmatan perjalanan tambang murah di kalangan lebih ramai penduduk.

Pengangkutan sungai di kawasan pedalaman merupakan mod pengangkutan alternatif yang mempunyai keberkesanan kos dan mapan dari segi alam sekitar. Pelan induk akan digubal bagi meningkatkan sistem pengangkutan sungai dan pesisir pantai di Sarawak. Di samping itu, pembinaan jeti baru dan menaik taraf jeti sedia ada akan terus dilaksanakan untuk meningkatkan mobiliti penduduk luar bandar.

Pembangunan Keluarga

Institusi kekeluargaan perlu diperkukuh supaya nilai moral dan etika dapat diterap secara berkesan kepada generasi muda untuk berhadapan dengan pembangunan sosioekonomi yang pesat dan perubahan gaya hidup. Keluarga yang kukuh juga perlu untuk menyediakan penjagaan dan sokongan kepada ahli keluarga yang sakit, kurang upaya dan tua. Persekitaran keluarga yang kondusif akan menyediakan asas yang kukuh bagi kesejahteraan masyarakat. Dasar Keluarga Negara akan digubal untuk menyepadu usaha memperkukuh institusi kekeluargaan. Pengecilan saiz keluarga dan peningkatan jumlah warga emas memerlukan institusi formal untuk melengkapkan tanggungjawab tradisi keluarga. Lebih banyak pusat perkhidmatan keluarga setempat akan ditubuh untuk menyediakan perkhidmatan sokongan yang perlu termasuk kaunseling, latihan kemahiran keibubapaan dan perkhidmatan kesihatan reproduktif. Sektor swasta akan digalak untuk melaksana program bagi membantu keluarga dan individu yang memerlukan bantuan sebagai sebahagian daripada inisiatif tanggungjawab sosial korporat mereka.

Keselamatan kanak-kanak masih merupakan satu keutamaan. Dasar pengasuhan dan pendidikan awal kanak-kanak akan digubal untuk menyediakan rangka kerja bagi pembangunan kanak-kanak yang berusia kurang dari empat tahun. Di samping itu, penyediaan penjagaan yang berkualiti dan persekitaran yang selamat bagi kanak-kanak adalah penting untuk meningkatkan dan menjamin kesejahteraan mereka. Akta Pusat Penjagaan Kanak-kanak 1984 yang dipinda, antara lain, membolehkan premis yang tidak mematuhi Akta ditutup. Akta ini akan dikuatkuasa untuk meningkatkan kualiti pusat penjagaan kanak-kanak. Penubuhan pusat penjagaan kanak-

Keluarga berdaya tahan...

kanak di tempat kerja juga akan digalak. Peranan pasukan perlindungan kanak-kanak, jawatankuasa kebajikan kanak-kanak, penasihat kepada mahkamah kanak-kanak dan perkhidmatan sokongan saksi kanak-kanak akan terus diperkukuh. Masyarakat akan digalak memainkan peranan yang lebih besar dalam memastikan keselamatan kanak-kanak di kawasan mereka serta mengurangkan kejadian keganasan terhadap kanak-kanak. Lebih banyak pusat penjagaan komuniti bagi kanak-kanak akan ditubuh untuk membantu mengurangkan kos penjagaan di kalangan keluarga berpendapatan rendah.

Belia perlu dilengkapi dengan kemahiran yang diperlukan bagi membolehkan mereka terlibat sebagai rakan dalam pembangunan negara. Program akan ditumpu ke arah memperkasa belia dengan pengetahuan, kualiti dan sikap positif untuk menjadi warganegara yang bertanggungjawab dan penggerak utama pembangunan serta menyumbang kepada pengukuhan perpaduan negara. Program Latihan Khidmat Negara akan dijadikan lebih menarik kepada peserta dan diterima secara terbuka oleh ibubapa, antara lain, dengan menambah baik modul sosial dan kemahiran hidup. Program Rakan Muda akan dipertingkatkan untuk menggalak penyertaan, meningkatkan nilai yang positif dan amalan gaya hidup sihat di kalangan belia. Program latihan kepimpinan akan diperkukuh dan diperluas supaya lebih ramai belia mengikuti program tersebut. Kerjasama dengan sektor swasta dan NGO akan dipergiat dalam menganjur dan melaksana program untuk faedah belia. Di samping itu, pertubuhan belia akan diperkasa untuk memastikan pengurusan yang lebih cekap dan profesional serta mampu menyumbang secara signifikan kepada pembangunan belia. Kajian mengenai isu berkaitan

belia seperti sosialisasi, kepimpinan dan pendidikan serta keberkesanan program sedia ada akan dilaksana untuk meningkatkan pembangunan belia.

Perubahan peranan dan tanggungjawab wanita dalam keluarga dan masyarakat memerlukan strategi khusus bagi membantu mereka menghadapi dan menangani cabaran baru. Pelan tindakan bagi membolehkan wanita untuk mengisi sekurang-kurangnya 30% jawatan di peringkat membuat keputusan akan disediakan. Lebih banyak program latihan dan peningkatan kemahiran dalam bidang seperti ICT serta keusahawanan akan dilaksana untuk membolehkan lebih ramai wanita bekerja sendiri dan menyertai aktiviti ekonomi. Pelan strategik bagi ibu tunggal yang merangkumi program dalam bidang ekonomi, pendidikan dan latihan akan digubal untuk membantu meningkatkan keupayaan mereka mendapat pekerjaan. Program I-KIT akan terus dilaksana untuk membolehkan lebih ramai ibu tunggal terlibat dalam aktiviti peningkatan pendapatan. Kemudahan seperti pusat penjagaan kanak-kanak yang mampu dibayar akan disediakan dan masa kerja yang fleksibel akan digalak termasuk bekerja dari rumah.

Program akan dilaksana untuk meningkatkan kesedaran mengenai kepentingan kesejahteraan wanita. Undang-undang dan peraturan yang berkaitan akan dikaji dan dipinda bagi memperbaiki status dan kesejahteraan wanita. Akses kepada perlindungan sosial yang lebih baik dan mencukupi terutamanya dalam menghadapi penyakit, ketidakupayaan dan hari tua akan dipertingkatkan. Pelbagai program untuk meningkatkan kesihatan wanita akan dilaksana bagi memastikan wanita sihat sepanjang hayat. Program

mamogram akan diperluas dan lebih banyak klinik bergerak disediakan bagi meningkatkan akses kepada perkhidmatan kesihatan asas.

Meningkatkan penglibatan OKU dalam arus perdana masyarakat dan ekonomi akan membolehkan mereka berdikari serta menyumbang kepada pembangunan negara. Langkah akan dilaksana untuk mempertingkatkan akses kepada pendidikan dan latihan vokasional, pekerjaan serta menyediakan persekitaran tanpa halangan bagi membolehkan OKU mudah bergerak, berdikari dan mampu menyara hidup. Usaha akan diambil untuk meningkatkan peluang pekerjaan kepada OKU di sektor awam dan swasta serta menggalakkan mereka bekerja sendiri. Majlis Kebangsaan bagi Orang Kurang Upaya akan meneraju usaha untuk memperkukuh kerjasama antara sektor awam dan swasta serta NGO bagi memastikan pendekatan yang lebih selaras dalam melaksanakan dasar dan program. Lebih banyak pusat pemulihan berasaskan komuniti dan pusat khidmat setempat akan dibina dan yang sedia ada terus dibangunkan untuk menyediakan perkhidmatan yang lebih komprehensif. Usaha untuk mendaftar OKU akan dipergiat untuk memudahkan perancangan program dan kemudahan serta memastikan mereka mendapat akses kepada faedah dan bantuan kewangan.

Penyediaan penjagaan dan perkhidmatan berkualiti yang mencukupi untuk warga emas merupakan cabaran baru yang penting diberi perhatian memandangkan Malaysia sedang menuju ke arah masyarakat semakin menua menjelang tahun 2035 apabila 15% daripada penduduk dijangka akan melebihi 60 tahun. Sehubungan ini, langkah akan diambil untuk menilai kesan sosioekonomi penduduk semakin menua

yang meliputi penyediaan penjagaan kesihatan, jaminan pendapatan dan perumahan. Dasar dan pelan tindakan mengenai masyarakat semakin menua akan dikaji semula untuk memudah dan melaksana program yang membolehkan warga emas menjalani kehidupan yang sihat dan produktif.

Keselamatan Awam

Keselamatan di bandar dan bandar raya akan dipertingkatkan melalui program bandar raya selamat. Sebanyak 23 langkah kritikal telah dikenal pasti untuk dilaksana oleh pelbagai pihak berkuasa tempatan dan pemaju hartanah bagi membanteras vandalisme dan jenayah kecil. Garis panduan mengenai Pencegahan Jenayah melalui Reka Bentuk Persekitaran (CPED) akan digubal untuk menyokong usaha meningkatkan keselamatan di bandar dan bandar raya.

Pengambilan tambahan anggota polis akan dipergiat untuk mencapai 60,000 anggota menjelang 2012. Rukun Tetangga dan Ikatan Relawan Rakyat Malaysia (RELA) akan dilibatkan dalam usaha mencegah jenayah. Kecekapan dan keberkesanan operasi kepolisan akan dipertingkatkan melalui pemodenan teknologi komunikasi maklumat dan rangka kerja pengurusan ICT bersepadu.

Penglibatan yang lebih besar masyarakat setempat dan badan bukan kerajaan akan dipertingkatkan bagi mewujudkan persekitaran yang selamat. Lebih banyak program kesedaran akan dilaksana di sekolah untuk menerapkan nilai positif di kalangan pelajar bagi melahirkan warganegara yang bertanggungjawab. Orang awam akan digalakkan untuk menyertai program Rakan Cop bagi meningkatkan keselamatan awam.

Ke arah masyarakat sejahtera...

Persekitaran yang
bersih dan sihat...

Alam Sekitar

Pengurusan alam sekitar dan sumber asli akan terus memberi tumpuan kepada mengekalkan persekitaran hidup yang bersih dan sihat serta memenuhi keperluan pembangunan ekonomi. Pelaksanaan program sedia ada akan diperkukuh melalui pemantapan pendekatan pelbagai pihak yang berkepentingan bagi meningkatkan penyelarasan antara agensi perancang dan pelaksana. Pada masa yang sama, langkah penguatkuasaan akan dipergiat untuk memastikan pematuhan piawaian alam sekitar, terutama oleh industri. Penekanan yang lebih juga akan diberi kepada usaha meningkatkan tahap kesedaran di kalangan masyarakat, memandangkan penjagaan alam sekitar merupakan tanggungjawab setiap warganegara.

Proses perancangan pembangunan akan mengambil kira isu alam sekitar secara holistik dan bersepadu. Sehubungan ini, penggunaan secara meluas instrumen perancangan alam sekitar seperti Penilaian Strategik Alam Sekitar dan Penilaian Kemampanan akan digalakkan. Penggunaan instrumen ini amat penting memandangkan amalan pengurusan sumber asli dan kepelbagaian biologi secara mampan akan membolehkan penggunaan sumber asli secara optimum dan memastikan kemampanan sumber tersebut dalam jangka panjang. Perancangan guna tanah bagi tujuan pembangunan akan diperkukuh selaras dengan Pelan Fizikal Negara. Pembangunan koridor wilayah akan memberi perhatian sewajarnya kepada perlindungan alam sekitar dan kepelbagaian biologi.

Langkah akan dilaksanakan bagi mengurangkan pencemaran dan memulihara sumber asli negara. Tumpuan khusus akan diberi kepada usaha

meningkatkan kualiti udara dan air secara berterusan dan mengurangkan pencemaran sumber air dan tanah akibat pembuangan haram sisa pepejal, bahan toksik dan berbahaya. Garis panduan juga akan disediakan bagi pengurusan dan pelupusan sisa elektrik dan elektronik secara lebih teratur.

Perlindungan kepelbagaian biologi dan habitat kritikal akan dipergiat. Program pemuliharaan dan pembiakan *in-situ* dan *ex-situ*, dan pemulihan kawasan hutan yang terosot akan dipergiat bagi mengurangkan tekanan ke atas flora dan fauna di dalam habitat semulajadinya. Dua projek iaitu *Central Forest Spine* di Semenanjung Malaysia dan *Heart of Borneo* di Sabah dan Sarawak akan dilaksanakan untuk meningkatkan sambungan hutan bagi pergerakan hidupan liar, memperluas kawasan tampungan kepelbagaian biologi dan melindungi kawasan tadahan serta mewujudkan destinasi eko-pelancongan.

Pusat Kecemerlangan Undang-undang Kepelbagaian Biologi akan ditubuhkan untuk meningkatkan keupayaan dalam isu perundangan berkaitan kepelbagaian biologi, bioteknologi dan biokeselamatan. Import, eksport dan penggunaan organisma hidup diubah suai dan produk yang terhasil daripada organisma tersebut serta perdagangan flora dan fauna yang terancam akan diurus dengan lebih baik melalui penguatkuasaan Akta Biokeselamatan 2007 dan Akta Perdagangan Antarabangsa mengenai Spesies Terancam 2008.

Program tebatan banjir akan dipergiat bagi memastikan langkah yang berkesan diambil untuk menangani kejadian banjir yang kerap berlaku. Di kawasan bandar, sistem saliran akan dipertingkatkan untuk mengatasi banjir kilat. Pelan induk jangka

panjang yang menyeluruh berdasarkan pengurusan lembangan sungai bersepadu akan digubal bagi lembangan sungai yang sering dilanda banjir. Pelan induk tersebut akan meliputi perancangan guna tanah dan penandaan zon serta pengurusan air ribut untuk mengurangkan kejadian dan kesan banjir serta mewujudkan tindakan kecemasan semasa banjir.

Usaha akan diteruskan bagi menangani impak perubahan iklim ke atas pelbagai sektor ekonomi dan masyarakat. Langkah mitigasi akan ditumpu kepada menggalakkan penggunaan tenaga yang cekap dan sumber yang diperbaharu serta menambah baik sistem pengangkutan awam dan langkah adaptasi akan digalakkan dalam projek pembangunan.

Kebudayaan, Kesenian dan Warisan

Penyemaian nilai positif akan terus diberi penekanan melalui kempen budi bahasa dan integriti. Budaya dan nilai tradisional akan dikekalkan dengan memelihara dan menggalakkan amalan tersebut dalam kehidupan seharian rakyat Malaysia untuk meningkatkan rasa memiliki bersama dan kenegaraan. Pada masa yang sama, pemupukan dan peningkatan pemahaman antara budaya serta penghargaan kepelbagaian budaya akan terus menjadi agenda penting dalam membina negara yang harmoni dan bersatu padu. Penyertaan masyarakat dalam kesenian untuk memupuk bakat dan menyemai penghargaan terhadap budaya dan seni tempatan akan terus dipertingkatkan melalui program kebudayaan, pameran dan acara yang berkualiti.

Sukan

Usaha akan ditumpukan kepada menggalakkan gaya hidup sihat dan aktif melalui sukan dan rekreasi serta memupuk bakat sukan ke arah kecemerlangan. Kerajaan akan terus menggalakkan penyertaan dalam sukan massa dan berprestasi tinggi. Lebih ramai jurulatih dan fasilitator dalam sukan massa akan dilatih bagi memastikan pelaksanaan program sukan secara berkesan.

Gaya hidup aktif...

Tahap profesionalisme dan kecekapan persatuan sukan kebangsaan akan terus dipertingkatkan bagi memastikan penyampaian dan pencapaian yang konsisten. Atlit muda akan dilatih dengan lebih bersistem bagi membolehkan mereka mencapai kecemerlangan dalam pertandingan. Program mengenal pasti bakat akan diperluas dan aplikasi sains sukan akan diperkukuh untuk meningkatkan prestasi. Di samping itu, bilangan jurulatih dan pegawai teknikal yang berpengalaman akan ditambah, antara lain, melalui perlantikan bekas atlit kebangsaan untuk menjadi jurulatih yang berkecuali dan menjadikannya sebagai kerjaya. Sektor swasta juga akan digalakkan untuk memajukan aktiviti sukan dan rekreasi.

IV. PENCAPAIAN, 2010

Berdasarkan program dan strategi untuk baki tempoh Rancangan, jangkaan pencapaian adalah seperti yang ditunjukkan dalam Kotak 4-2.

Kotak 4-2
Jangkaan Pencapaian, 2010

Komitmen	Pencapaian										
<i>Kesihatan</i>											
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mengurangkan kadar kematian bayi kepada 4.9 bagi setiap 1,000 kelahiran hidup ▪ Mengurangkan kadar kematian ibu mengandung kepada 2.5 bagi setiap 100,000 kelahiran hidup ▪ Mengurangkan insiden TB kepada 59 bagi setiap 100,000 penduduk ▪ Mengurangkan insiden malaria kepada 19 bagi setiap 100,000 penduduk ▪ Meningkatkan nisbah doktor:penduduk kepada 1:763 ▪ Meningkatkan nisbah doktor gigi:penduduk kepada 1:6,855 ▪ Meningkatkan nisbah ahli farmasi:penduduk kepada 1:3,267 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Status kesihatan dipertingkatkan 										
<i>Perumahan dan Perkhidmatan Bandar</i>											
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Membina 70,000 unit rumah kos rendah ▪ Peluasan pusat setempat dan program <i>Local Agenda 21</i> kepada semua 144 PBT ▪ Pengurusan sisa pepejal bersepadu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rumah yang mencukupi, berkualiti dan mampu dimiliki atau disewa ▪ Perkhidmatan bandar dipertingkatkan 										
<i>Pembangunan Keluarga</i>											
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Melaksana program pembangunan keluarga untuk 60,000 peserta ▪ Melaksana Program Rakan Muda untuk 1,750,000 belia ▪ Melaksana PLKN untuk 766,000 belia 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kesejahteraan keluarga dipertingkatkan ▪ Belia diperkasa dengan sikap positif 										
<i>Bekalan Elektrik</i>											
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jangkaan liputan elektrik luar bandar: <table style="margin-left: 40px; border: none;"> <tr> <td></td> <td style="text-align: right;">2010</td> </tr> <tr> <td>Semenanjung Malaysia</td> <td style="text-align: right;">98.4%</td> </tr> <tr> <td>Sabah</td> <td style="text-align: right;">82.6%</td> </tr> <tr> <td>Sarawak</td> <td style="text-align: right;">93.2%</td> </tr> <tr> <td>Malaysia</td> <td style="text-align: right;">95.5%</td> </tr> </table> ▪ Program bekalan elektrik luar bandar dijangka memberi manfaat kepada tambahan 61,700 unit rumah dalam tempoh Rancangan 		2010	Semenanjung Malaysia	98.4%	Sabah	82.6%	Sarawak	93.2%	Malaysia	95.5%	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liputan elektrik luar bandar diperluas
	2010										
Semenanjung Malaysia	98.4%										
Sabah	82.6%										
Sarawak	93.2%										
Malaysia	95.5%										

Komitmen	Pencapaian										
<i>Bekalan Air</i>											
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jangkaan liputan bekalan air luar bandar: <table style="margin-left: 40px; border: none;"> <tr> <td></td> <td style="text-align: right;">2010</td> </tr> <tr> <td>Semenanjung Malaysia</td> <td style="text-align: right;">96.0%</td> </tr> <tr> <td>Sabah</td> <td style="text-align: right;">70.0%</td> </tr> <tr> <td>Sarawak</td> <td style="text-align: right;">95.0%</td> </tr> <tr> <td>Malaysia</td> <td style="text-align: right;">95.2%</td> </tr> </table> ▪ Menjelang tahun 2010, program BALB dijangka memberi manfaat kepada 546,870 isi rumah di Semenanjung Malaysia, 164,200 di Sabah dan 167,170 di Sarawak ▪ Pengkorporatan pihak berkuasa air negeri, iaitu negeri Kedah, Pahang, Perak, Perlis dan WP Labuan serta penubuhan badan kawal selia air negeri 		2010	Semenanjung Malaysia	96.0%	Sabah	70.0%	Sarawak	95.0%	Malaysia	95.2%	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Peningkatan liputan bekalan air luar bandar ▪ Peningkatan kecekapan perkhidmatan bekalan air
	2010										
Semenanjung Malaysia	96.0%										
Sabah	70.0%										
Sarawak	95.0%										
Malaysia	95.2%										
<i>Pembetulan</i>											
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Membina 11 loji rawatan pembetulan bagi menyediakan kemudahan kepada 2,859,000 PE ▪ Merungkai loji rawatan pembetulan kecil yang berselerak ▪ Memperkenalkan dana pusingan bagi meningkatkan penyambungan sistem kumbahan premis individu ke loji rawatan berpusat ▪ Sistem bil bersama oleh SPAN bagi memastikan pengguna membayar bil untuk perkhidmatan pembetulan 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Peningkatan kecekapan perkhidmatan pembetulan 										
<i>Jalan Raya</i>											
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kajian semula Pelan Pembangunan Rangkaian Jalan Raya (HNDR) bagi Sabah dan Sarawak ▪ Membina jalan raya bagi menghubungkan kawasan penempatan semula ke kawasan perindustrian dan ladang yang terletak di pedalaman terutama di Sabah dan Sarawak 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Peningkatan liputan rangkaian jalan raya terutamanya di Sabah dan Sarawak 										
<i>Pengangkutan Udara</i>											
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Menaik taraf lapangan terbang dan terminal penerbangan tambang murah di KLIA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Peningkatan kapasiti dan kecekapan perkhidmatan pengangkutan udara 										

Komitmen	Pencapaian
<i>Pengangkutan Bandar</i>	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Menyambung perkhidmatan Komuter ke Tanjung Malim ▪ Menyambung jajaran transit aliran ringan laluan Ampang sepanjang 16 km dari Sri Petaling ke Putra Heights ▪ Menyambung jajaran transit aliran ringan laluan Kelana Jaya sepanjang 16 km dari Kelana Jaya ke Putra Heights ▪ Menyiapkan projek landasan kereta api berkembar elektrik Sentul-Batu Caves ▪ Membina terminal pengangkutan bersepadu di Bandar Tasik Selatan 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Peningkatan kemudahan dan liputan rangkaian pengangkutan awam di bandar
<i>Pengangkutan Kereta Api</i>	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Membina projek landasan kereta api berkembar elektrik Ipoh-Padang Besar yang dijangka siap pada tahun 2013 ▪ Membina projek landasan kereta api berkembar elektrik Seremban-Gemas yang dijangka siap pada tahun 2012 ▪ Membaik pulih dan membuat perolehan lokomotif dan gerabak ▪ Membaik pulih infrastruktur kereta api di negeri Sabah ▪ Memulakan perkhidmatan kereta api pantas antara bandar dari Kuala Lumpur ke Ipoh 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Peningkatan kecekapan dan keandalan perkhidmatan pengangkutan kereta api.
<i>Alam Sekitar</i>	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kandungan sulfur dalam diesel akan dikurangkan daripada 3,000 ppm kepada 500 ppm manakala petrol daripada 1,500 ppm kepada 500 ppm ▪ Lembangan sungai yang tercemar akan dipertingkatkan daripada kategori Kelas III kepada Kelas II melalui Program Pencegahan Pencemaran dan Kualiti Air Sungai ▪ Pangkalan data mengenai kepelbagaian biologi negara akan dibangunkan ▪ Keupayaan dalam perundangan mengenai isu kepelbagaian biologi, bioteknologi dan biokeselamatan akan dipertingkatkan ▪ Pelan induk berdasarkan pendekatan holistik dan bersepadu akan digubal sebagai penyelesaian jangka panjang bagi kejadian banjir terutamanya di kawasan yang sering dilanda banjir 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Peningkatan kualiti udara ▪ Peningkatan kualiti air sungai ▪ Pengurusan kepelbagaian biologi yang lebih baik ▪ Pengurangan kejadian banjir

Komitmen	Pencapaian
<i>Kebudayaan, Kesenian dan Warisan</i>	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Melaksana 150 kempen budi bahasa di seluruh negara, melibatkan 300,000 peserta ▪ Melaksana 4,500 aktiviti kebudayaan dan kesenian ▪ Melahirkan 1,500 graduan Akademi Seni Budaya dan Warisan (ASWARA) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Masyarakat yang bertoleransi dan harmoni ▪ Peningkatan penghayatan kebudayaan, kesenian dan warisan
<i>Sukan</i>	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2.5 juta orang menyertai program sukan massa ▪ Melatih 24,000 jurulatih ▪ Membangunkan 14,570 atlit melalui program mengenalpasti bakat 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gaya hidup aktif dan sihat ▪ Kecemerlangan dalam sukan

V. PENUTUP

Pelaksanaan program secara berterusan ke arah meningkatkan kualiti hidup rakyat akan memastikan rakyat mendapat akses yang lebih baik kepada penjagaan kesihatan yang berkualiti, perumahan, kemudahan dan perkhidmatan bandar yang lain. Usaha memperkukuh institusi kekeluargaan dan melindungi golongan masyarakat yang mudah terjejas akan membantu mewujudkan masyarakat yang lebih penyayang. Sukan dan

aktiviti rekreasi akan dipromosi untuk meningkatkan kesejahteraan masyarakat. Keselamatan awam akan dipertingkatkan. Pertimbangan mengarusperdana alam sekitar dalam pembangunan akan diberi penekanan untuk melindungi alam sekitar dan penggunaan mampan sumber semula jadi dapat dikekalkan. Promosi dan pemeliharaan kebudayaan, kesenian dan warisan akan menyumbang ke arah membina identiti kebangsaan dan perpaduan negara serta rasa bangga terhadap negara.

